

V Bruseli 21. novembra 2023
(OR. en)

15737/23

COLAC 152

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom, ktoré Rada schválila na svojom 3 985. zasadnutí 21. novembra 2023.

Závery Rady o vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom

1. Silnejšie a modernizované strategické partnerstvo medzi Európskou úniou (EÚ) a Latinskou Amerikou a Karibikom (LAK) je dôležitejšie ako kedykoľvek predtým. Spojením síl môžu EÚ a LAK dosiahnuť zmysluplný pokrok v kontexte podpory udržateľného rastu, budovania spravodlivých a odolných spoločností a presadzovania mieru a bezpečnosti, inkluzívneho multilateralizmu a medzinárodného poriadku založeného na pravidlách. Spoločné hodnoty, najmä demokracia, právny štát, rodová rovnosť a dodržiavanie ľudských práv, musia zostať jadrom vzťahov medzi EÚ a LAK. EÚ a LAK sú spoločne silnejšie a lepšie schopné riešiť mnohé výzvy dnešného sveta vrátane globálnej klimatickej a environmentálnej krízy.
2. Tretí samit EÚ a Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAC), ktorý sa konal 17. a 18. júla 2023 v Bruseli, dodal nový impulz vzťahom medzi oboma regiónmi na najvyššej úrovni a opätovne potvrdil ich jedinečné partnerstvo. Otvorený, inkluzívny a konštruktívny dialóg umožnil obom regiónom lepšie pochopiť záujmy, priority a obavy druhej strany. Je dôležité, aby tento proces užšej spolupráce pokračoval, a to aj prostredníctvom intenzívnejších kontaktov a návštev na vysokej úrovni medzi EÚ a krajinami LAK.
3. Na samite sa stanovil ambiciózny a výhľadovo orientovaný spoločný program, ktorý by sa mal realizovať v nadchádzajúcich rokoch. Rada oceňuje novú dynamiku vo vzťahoch EÚ a LAK a víta spoločné oznámenie Európskej komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku s názvom „Nový program vzťahov medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku“ vrátane stanovených priorít a navrhovaných opatrení.

4. Partnerstvo medzi EÚ a LAK vychádza zo základného záväzku oboch regiónov voči všetkým cieľom a zásadám zakotveným v Charte Organizácie Spojených národov (OSN) vrátane zásad zvrchovanosti a územnej celistvosti, ako aj vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v medzinárodnom humanitárnom práve. EÚ opätovne potvrdzuje dôležitosť presadzovania, ochrany a dodržiavania všetkých ľudských práv a základných slobôd vrátane slobody prejavu a médií, ako aj ochrany obhajcov ľudských práv a novinárov. EÚ tiež opätovne potvrdzuje potrebu posilniť právny štát a demokraciu vrátane slobodných a spravodlivých, inkluzívnych, transparentných a dôveryhodných volieb a rodovej rovnosti. EÚ bude udržiavať úzky dialóg s krajinami LAK o uplatňovaní týchto zásad a spolupracovať s nimi s cieľom presadzovať prístup založený na právach, bojovať proti nerovnostiam, presadzovať právo na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie, chrániť občiansky priestor a bojovať proti všetkým formám diskriminácie vrátane diskriminácie na základe pohlavia, rasy, etnického alebo sociálneho pôvodu, náboženstva alebo viery, politického alebo iného názoru, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie a rodovej identity.

5. EÚ bude pokračovať v spolupráci s Latinskou Amerikou a Karibikom v súvislosti s nevyprovokovanou a neodôvodnenou útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine, a to aj pokiaľ ide o jej dôsledky pocitované aj ďaleko za hranicami Európy. Vo vyhlásení zo samitu EÚ – CELAC vyjadrili vedúci predstavitelia oboch regiónov hlboké znepokojenie nad prebiehajúcou vojnou proti Ukrajine, ktorá naďalej spôsobuje obrovské ľudské utrpenie a zhoršuje existujúcu nestabilitu svetového hospodárstva, obmedzuje rast, zvyšuje infláciu, narúša dodávateľské reťazce, zvyšuje energetickú a potravinovú neistotu a prehľbuje riziká pre finančnú stabilitu. Lídri tiež vyjadrili podporu úsiliu zameranému na spravodlivý a udržateľný mier v súlade s Chartou OSN. EÚ sa bude usilovať o podporu krajín LAK pre mierový plán Ukrajiny, a to aj prostredníctvom nadchádzajúceho svetového mierového samitu, vyvodenie zodpovednosti za vojnové zločiny, zločin agresie a iné najzávažnejšie zločiny spáchané počas vojny, ako aj pre boj proti činnostiam Ruska v oblasti šírenia dezinformácií.

6. Silné partnerstvo medzi EÚ a LAK si vyžaduje obnovenú politickú angažovanosť na všetkých úrovniach, ako aj na multilaterálnych fórach. Na biregionálnej úrovni bude EÚ naďalej posilňovať inkluzívny dialóg a spoluprácu so spoločenstvom CELAC tým, že každé dva roky usporiada samity (najbližší sa uskutoční v roku 2025 v Kolumbii) a pravidelné zasadnutia ministrov zahraničných vecí. Rada víta medziregionálny plán na roky 2023 – 2025 predložený na samite EÚ – CELAC a so záujmom očakáva jeho vykonávanie. Rada nabáda, aby sa urýchlene zriadila dohodnutá konzultačná koordinačná platforma na dosiahnutie pokroku pri plnení spoločných záväzkov.

7. EÚ bude naďalej spolupracovať s Karibikom ako osobitným subregiónom s vlastnými osobitosťami v nadväznosti na zasadnutie vedúcich predstaviteľov EÚ a Karibiku, ktoré sa konalo 17. júla 2023 v Bruseli. Ministerské zasadnutie EÚ a Karibiku v roku 2024 pomôže posilniť spoločný program, ktorý zahŕňa spoluprácu v oblasti zmeny klímy, zmierňovania odlesňovania, ochrany biodiverzity, reformy medzinárodného finančného systému, zapojenia súkromného sektora, najmä prostredníctvom Investičného programu stratégie Global Gateway pre EÚ – LAK, sociálneho začlenenia, ľudského rozvoja a bezpečnostných výziev. Budúce vzťahy sa budú rozvíjať v kontexte novej dohody o partnerstve medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi a členmi Organizácie afrických, karibských a tichomorských štátov (EÚ – OAKTŠ) a jej karibského regionálneho protokolu. EÚ opätovne potvrdzuje, že je potrebné venovať náležitú pozornosť výzvam, ktorým čelia malé ostrovné rozvojové štáty v oblasti udržateľného rozvoja vzhľadom na ich osobitnú zraniteľnosť voči zmene klímy vrátane zvyšovania hladiny morí. To sa zdôrazňuje aj v rámci príprav na štvrtú medzinárodnú konferenciu o malých ostrovných rozvojových štátoch, ktorá sa uskutoční v máji 2024 v Antigüe a Barbude. Pokračovať sa bude aj v posilňovaní spolupráce medzi krajinami LAK a najvzdialenejšími regiónmi EÚ, ako aj zámorskými krajinami a územiaми, ktoré sa nachádzajú v regióne Latinskej Ameriky a Karibiku.

8. EÚ bude naďalej podporovať vnútroštátne a medzinárodné iniciatívy zamerané na obnovenie podmienok v oblasti správy vecí verejných a bezpečnosti potrebných na uskutočnenie slobodných volieb na Haiti, zabezpečenie prístupu obyvateľstva, ktoré potrebuje ochranu, k humanitárnej pomoci a riešenie zhoršujúcej sa viacrozmernej krízy.

9. EÚ bude naďalej spolupracovať s inými subregionálnymi zoskupeniami, ako aj s medzinárodnými organizáciami pôsobiacimi v regióne. EÚ je odhodlaná organizovať pravidelné samity so strategickými partnermi, ktorými sú Brazília a Mexiko. Bude naďalej posilňovať dvojstranné politické dialógy a konštruktívne spolupracovať s krajinami v regióne v inkluzívnom duchu, uznávajúc pritom v tejto súvislosti kľúčovú úlohu a prínos organizácií občianskej spoločnosti. EÚ bude naďalej aktívne podporovať mier a demokratické riešenia v regióne, napríklad v súvislosti s mierovým procesom v Kolumbii a rokovaniami pod vedením Venezuely v rámci mexického procesu.

10. Na multilaterálnej úrovni sú EÚ a LAK prirodzenými partnermi a mali by ďalej posilňovať svoju spoluprácu pri riešení regionálnych a globálnych výziev. EÚ je odhodlaná spolupracovať s partnermi z Latinskej Ameriky a Karibiku na vykonávaní Agendy 2030 a jej cieľov udržateľného rozvoja, ako aj na reforme globálneho riadenia vrátane medzinárodnej finančnej štruktúry v záujme väčšej inkluzívnosti a účinnosti. Malo by sa pokračovať v intenzívnej angažovanosti EÚ a LAK v OSN, ako aj v pravidelných výmenách medzi EÚ a medziamerickým systémom pre ľudské práva. Mala by sa posilniť spolupráca v kontexte WTO, najmä pokiaľ ide o nadchádzajúcu 13. ministerskú konferenciu (MC13) a prebiehajúci proces reformy WTO.

11. Rada uznáva význam posilnenia a rozvoja robustného programu EÚ – LAK v oblasti obchodu a investícií na základe rozsiahlej siete dvojstranných a regionálnych obchodných a asociačných dohôd medzi týmito dvoma regiónmi. Dôležitými prioritami sú úplné vykonávanie existujúcich dohôd a ratifikácia podpísaných a v súčasnosti uplatňovaných dohôd. Rada víta nadchádzajúci podpis modernizovanej dohody EÚ s Čile, so záujmom očakáva rýchlu finalizáciu modernizovanej dohody s Mexikom a berie na vedomie prebiehajúcu prácu medzi EÚ a Mercosurom.

12. Rada víta Investičný program stratégie Global Gateway pre EÚ – LAK (GGIA), v ktorom sa uvádzajú spoločné priority EÚ a LAK a ktorý sa opiera o najprísnejšie environmentálne a sociálne normy a transparentnosť, ktoré definujú spôsob podnikania v Európe. Ako sa zdôraznilo na historicky prvom zasadnutí ministrov hospodárstva a financií EÚ – CELAC, ktoré sa konalo 15. septembra 2023 v Santiagu de Compostela, investičný program GGIA EÚ – LAK bude zohrávať kľúčovú úlohu pri riešení nedostatku investícií v regióne s cieľom mobilizovať súkromný kapitál aj verejné financovanie z EÚ a jej členských štátov v rámci prístupu „Tím Európa“. Pomôže tiež pokročiť v spravodlivej, zelenej a digitálnej transformácii v oboch regiónoch tým, že podporí miestne hodnotové reťazce, rast, ľudský rozvoj, odolnosť v oblasti zdravia a dôstojné pracovné miesta a zároveň podporí spoluprácu v oblasti digitálnej transformácie, vzdelávania, sociálne zodpovedného podnikateľského prostredia, dopravy, udržateľných dodávateľských reťazcov vrátane kritických surovín, energetickej efektívnosti, bezpečných a udržateľných nízkouhlíkových technológií, adaptácie na zmenu klímy, vody atď.

13. Uznávajúc, že trojitá planetárna kríza, ktorou je zmena klímy, strata biodiverzity a znečistenie, si vyžaduje posilnené partnerstvo EÚ a LAK v oblasti zelenej transformácie, Rada zdôrazňuje význam intenzívnejšieho dialógu, posilnenia regulačných rámcov, vzdelávania v oblasti klímy, výskumu, inovácií a investícií vzhľadom na významný potenciál spolupráce zameranej na klimaticky neutrálne hospodárstva s pozitívnym vplyvom na prírodu. Kľúčovými spoločnými cieľmi zostáva úplné a účinné vykonávanie Parížskej dohody, vrátane zachovania šance na dosiahnutie cieľa 1,5 °C, Dohovoru o biologickej diverzite a globálneho rámca pre biodiverzitu po roku 2020, globálneho rámca pre chemické látky, Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii (UNCCD), akčného programu konferencie OSN o vode 2023 a Zmluvy o otvorenom mori, ako aj prebiehajúce rokovania pod vedením Peru a Ekvádora o medzinárodnom právne záväznom nástroji v oblasti znečistenia plastmi. EÚ bude spolupracovať s partnermi LAK na stanovení globálneho záväzku strojnásobiť do roku 2030 kapacity výroby energie z obnoviteľných zdrojov a zdvojnásobiť úsilie o energetickú efektívnosť na celosvetovej úrovni. Rada poukazuje na kľúčovú úlohu amazónskeho dažďového pralesa a význam boja proti odlesňovaniu v Amazónii, ako aj na iných zalesnených plochách a víta Belémskú deklaráciu, ktorú prijala Organizácia zmluvy o spolupráci v Amazónii (ACTO) v auguste 2023, a opätovne potvrdzuje, že je nevyhnutné spolupracovať s partnerskými krajinami na spoločnom riešení základných príčin odlesňovania a degradácie lesov, najmä v kontexte nariadenia EÚ o dodávateľských reťazcoch, ktoré neprispievajú k odlesňovaniu. Rada nabáda na prijatie opatrení a záväzkov v oblasti ochrany, zachovania, obnovy a udržateľného využívania oceánov vzhľadom na konferenciu Náš oceán, ktorá sa uskutoční v apríli 2024 v Aténach, a na tretiu konferenciu OSN o oceánoch, ktorú v júni 2025 usporiadajú Kostarika a Francúzsko v Nice. EÚ je pripravená spolupracovať s partnermi z LAK na urýchlení opatrení na zabezpečenie čistej vody a sanitácie pre všetkých, ako aj na podpore integrovaného hospodárenia s vodnými zdrojmi. So zreteľom na zodpovednosť oboch kontinentov za dlhodobú celosvetovú potravinovú bezpečnosť bude EÚ spolupracovať s LAK na zvyšovaní odolnosti a udržateľnosti systémov potravinárskej výroby a bude využívať mechanizmy dialógu a spolupráce, a to aj vo výskume, okrem iného na podporu udržateľného hospodárenia s hnojivami a pesticídmi a na zlepšenie zdravia pôdy.

14. EÚ je odhodlaná spolupracovať s partnermi z LAK s cieľom podporovať zodpovedný model inkluzívnej digitálnej transformácie zameranej na človeka a založený na právach, ktorý zaručuje ochranu osobných údajov a súkromia ako základných práv, zvyšuje mieru bezpečnej a univerzálnej digitálnej konektivity a kybernetickú bezpečnosť, podporuje slobodný, otvorený a dôveryhodný internet, presadzuje zbližovanie digitálnej politiky a odstraňovanie digitálnych rozdielov, v neposlednom rade rodovú digitálnu priepasť, a podporuje dôveryhodný rozvoj a využívanie umelej inteligencie. Týmto oblastiam sa venuje Digitálna aliancia EÚ – LAK, ktorá zostáva otvorená pre všetky zainteresované krajiny LAK na základe spoločných hodnôt, ako aj jej spoločné vyhlásenie z júla 2023. Rada víta prvý biregionálny dialóg EÚ – LAK o digitálnej politike v novembri 2023 ako dôležitý míľnik. Na podporu realizácie Digitálnej aliancie EÚ – LAK bude EÚ uplatňovať prístup Tím Európa aj s využitím centra Digital4Development Hub (D4D Hub). Rada so záujmom očakáva inauguráciu regionálneho centra programu Copernicus v Paname a rozšírenie optického kábla BELLA, čo prispeje k vytvoreniu bezpečnej základnej digitálnej konektivity.

15. Rada zdôrazňuje význam, ktorý oba regióny pripisujú sociálnej spravodlivosti, a odporúča zintenzívniť spoločnú prácu s cieľom podporiť sociálnu súdržnosť, rodovú rovnosť, boj proti nerovnostiam a diskriminácii na akomkoľvek základe, ako aj predchádzať sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu a potláčať ho, a to aj vtedy, keď k nemu dochádza prostredníctvom technológií alebo s ich podporou. Rada ďalej zdôrazňuje, že je potrebné pokročiť v posilňovaní ekonomického postavenia žien a uľahčiť inkluzívny rast, ktorý zohľadňuje rôzne potreby a poskytuje rovnaké príležitosti mladým ľuďom, pôvodnému obyvateľstvu, ľuďom afrického pôvodu, LGBTI osobám, starším osobám a osobám so zdravotným postihnutím. EÚ je pripravená pokročiť v práci na medziregionálnom partnerstve v oblasti odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a miestnej výroby vakcín, ako aj na regionálnej iniciatíve Tímu Európa zameranej na inkluzívnu a rovnoprávnú spoločnosť. Rada uznáva potrebu širokej účasti na zabezpečovaní sociálnej spravodlivosti a zdôrazňuje význam účasti občianskej spoločnosti a konzultácií s ňou vo všetkých sektoroch.

16. Rada zdôrazňuje, že je dôležité pokračovať v podpore a presadzovaní riešení humanitárnych kríz, ktoré postihujú LAK. EÚ uznáva, že región LAK je jedným z regiónov, ktoré sú najviac postihnuté prírodnými katastrofami, a víta zvýšenú celkovú spoluprácu v oblasti pripravenosti na katastrofy a riadenia rizika katastrof, ako aj výmenu najlepších postupov medzi EÚ a regiónom LAK, ktorá sa má formalizovať memorandom o porozumení o týchto otázkach medzi EÚ a príslušnými regionálnymi medzivládnyimi orgánmi a krajinami LAK.

17. Rada vyzýva na prioritné posilnenie spolupráce medzi EÚ a LAK v oblasti spravodlivosti a bezpečnosti na všetkých úrovniach s cieľom riešiť početné a čoraz významnejšie výzvy, ktoré predstavuje nadnárodná organizovaná trestná činnosť, ktorá má negatívne dôsledky na oboch stranách Atlantiku. Medzi tieto výzvy patria vysokorizikové zločinecké siete, drogy, strelné zbrane a obchodovanie s ľuďmi, ako aj korupcia, finančná trestná činnosť a trestné činy proti životnému prostrediu, hybridné hrozby vrátane počítačovej kriminality, dezinformácie a manipulácia s informáciami a zasahovanie zo zahraničia. Na základe úspešnej spoločnej práce v rámci partnerstva EÚ – LAK v oblasti spravodlivosti a bezpečnosti a s prihliadnutím na vyhlásenie EÚ – CLASI (latinskoamerický výbor pre vnútornú bezpečnosť) z 28. septembra 2023 a na ambicióznu fázu II programu EL PAcCTO by sa mala ďalej rozvíjať iniciatíva Tímu Európa v oblasti bezpečnosti a spravodlivosti. Vzhľadom na celostnejší prístup krajín LAK k riešeniu bezpečnostných výziev je EÚ odhodlaná zintenzívniť spoluprácu s partnermi z LAK v oblasti boja proti nadnárodnému organizovanému zločinu, a to na základe zásad právneho štátu a vysokej úrovne ochrany základných práv, boja proti subjektom napomáhajúcim k ziskom, znižovania ponuky drog a dopytu po nich, predchádzania trestnej činnosti, ako aj podpory budovania inštitucionálnych kapacít a tvorby spoločných noriem. Rada so záujmom očakáva nadchádzajúce zasadnutie na vysokej úrovni v rámci mechanizmu koordinácie a spolupráce EÚ – CELAC v oblasti drog v roku 2024.

18. Pokiaľ ide o bezpečnosť a obranu, Rada víta účasť krajín LAK na misiách a operáciách spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ (SBOP) a nabáda na viac spoločných činností, napríklad v kontexte koordinovanej námornej prítomnosti EÚ v Guinejskom zálive, ako aj na posilnený dialóg s partnermi z LAK o otázkach SBOP, ako sú dialógy s Kolumbiou a Čile.

19. Rada uznáva kľúčovú úlohu výskumu a inovácií pri riešení spoločných výziev, ako sú dvojaká transformácia, globálne zdravie a iné prioritné oblasti, a vyzýva na pokračovanie a posilnenie dialógu medzi oboma regiónmi prostredníctvom spoločnej iniciatívy EÚ – CELAC v oblasti výskumu a inovácií, a to aktualizáciou strategického plánu v oblasti výskumu a inovácií – vrátane otázky otvorenej vedy – a posilnením úlohy výskumných centier. Rada pripomína, že je dôležité zintenzívniť spoluprácu v oblasti vysokoškolského vzdelávania, ktorá študentom, akademickým pracovníkom a výskumným pracovníkom z oboch regiónov umožňuje využívať mobilitu a podobné príležitosti, a zdôrazňuje, že aliancie európskych univerzít by mohli byť relevantnými partnermi na rozvoj ďalšej spolupráce s partnermi CELAC na základe dostupných príležitostí medzinárodnej spolupráce. Rada zdôrazňuje, že iniciatívy založené na medziľudských kontaktoch by mali zostať stredobodom partnerstva medzi EÚ a LAK, a vyzýva všetkých partnerov, aby v plnej miere využívali príležitosti, ktoré ponúkajú program Erasmus+ a akcie Marie Curie-Skłodowskej v rámci programu Horizont Európa.

20. Rada víta diskusie na fóre EÚ – LAK „Partneri v zmene“, ktorých sa zúčastnili aj zástupcovia mládeže, občianskej spoločnosti a miestnych orgánov, ako aj v rámci podnikateľského okrúhleho stola, ktoré sa konali pred samitom, a berie na vedomie ich odporúčania a uznáva významný prínos občianskej spoločnosti k tomuto biregionálnemu partnerstvu, pričom vyzýva na prehĺbenie a štruktúrovanie dialógu s mládežou, organizáciami občianskej spoločnosti, súkromným sektorom, odborovými zväzmi a miestnymi orgánmi. Rada zdôrazňuje dôležitosť úplného zapojenia občianskej spoločnosti a mládeže do všetkých rozmerov partnerstva s LAK. Rada víta a podporuje aktívnu úlohu Euro-latinskoamerického parlamentného zhromaždenia (EuroLat), medzinárodnej nadácie EÚ – LAK, ako aj think-tankov a akademickej obce. Dôležitými prioritami sú aj úsilie EÚ v oblasti verejnej diplomacie, kultúrna diplomacia a podpora kultúrnych vzťahov medzi EÚ a LAK. V tejto súvislosti bude dôležitým míľnikom historicky prvá účasť EÚ ako čestného host'a na medzinárodnom knižnom veľtrhu v mexickej Guadalajare, ktorý sa koná od 25. novembra do 3. decembra 2023.